

D.

Universiteter og Høiskoler i Almindelighed.

I. Udtog af General = Directøren
for den offentlige Undervisning,
Statsraad Fourcroy's Indberet-
ning

over

det offentlige Skole- og Opdragelses- Væsens Til-
stand i Frankrig i Begyndelsen af Aaret 1806.

Primær- Skolerne.

Uagtet alle Bestræbelser for at sætte Primær-
Skolerne i Virksomhed er denne Deel af den
offentlige Undervisning dog den, som har havt den
mindst lykkelige Fremgang. Følgende ere de vig-
tigste Hindringer:

1. Nødvendigheden af, at oppebie Sognenes bestemte Grændser, for at kjende de Præste- og Kapellan-Boliger, som man kunde disponere over til Skolehuse.

2. En aldeles Umulighed for de fleste Landsbye-Menigheder, at kunne give Lærerne frie Boliger, eller at kunne betale herfor.

3. Mangel af duelige Lærere.

Imidlertid arbejder man paa at oprette disse Skoler. Man har undersøgt, hvormange af de forrige Ignorantiner, Brødre, som vare saa virksomme ved denne Deel af Undervisningen, der endnu fandtes; men man har kun fundet et meget ringe Antal, hvoraf nogle allerede have oprettet Primær-Skoler i enkelte Byer, som f. Ex. i Lyon, i St. Omer, Ajaccio o. s. v. Iøvrigt er det umuligt, at de kunne formere sig som forhen, naar de ei have en Hoved-Indretning, forder at danne Elever; og endda kunde de kun ned-sætte sig i de vigtigere Menigheder; de andre maatte, som før Revolutionen, hjælpe sig med Simple Skolemestere.

For at faae gode Lærere, maae man især sørge for deres anstændige visse Udkomme, og man anseer det for rigtigst, at paalægges Byerne, at indeholde en vis Sum af deres aarlige Indtægter til Lærernes Løn i Primær-Skolerne.

En ikke mindre vigtig Post er gode Lærebøger. Man har gjort Forsøg med en nemmere Maade at undervise i Læsning, Skrivning og Regning, og man har især anstillet disse Forsøg i Paris og i Caen; men man har endnu ikke fikket Resultater nok herover, for at foreslaae Regjeringen Midler, til at indføre denne Methode i alle Primær-Skolerne.

Sekondær-Skolerne.

Sekondær-Skolerne have derimod haft en udmærket heldig Fremgang, saavel de, som ere anlagte af enkelte Menigheder, som af Privatfolk; ueppe var Loven om disse Skoler bekiendtgjort, førend alle de Byer, som forhen havde haft Collegier, fappedes om, at erholde Tilladelse til at oprette disse Skoler; Regjeringen har svaret til deres Ønsker, ved at overlade dem Bygninger til disse Skoler's Anlæggelse; saa at i en Tid af mindre end to Aar 370 Sekondær Skoler ere blevne oprettede af Menigheder, og 377 af Private.

Alle disse Skoler ere i en blomstrende Tilstand; ingen af Menighedernes har færre end tre Lærere, og de fleste have flere, og mange af dem rivalisere med Lyceerne. Disse Skoler svare til de foruds Collegier, under et andet Navn. Undervisningen i disse Opdragelses-Anstalter er, i en ringere Grad, ganske den samme som i Lyceerne.

Privat-Sekondær-Skolerne underholdes paa deres Bestyreres Bekostning. Ingen privat Undervisnings-Anstalt faaer Rang af Sekondærskole, naar den i det mindste ei har tre Lærere, Forstanderen iberegnet, og halvtredshindstyve Elever, deels Kostgængere deels blot Disciple. Antallet af disse Privat-Sekondær-Skoler aftager, som Menighedernes Skolers og Lyceernes Antal tiltager.

Foruden disse Privat-Sekondær-Skoler er der endnu 4500 Skoler, som holdes af Private, og, uden at kunne maale sig med disse, dog ei kunne sættes i Klasse med Primær-Skolerne; saa at der ikke findes en eneste Bye i Keiserdømmet, som jo har tilstrækkelige og forholdsmæssige Undervisnings-Midler.

Efter de forskjellige keiserlige Dekreter ere 370 Byer berettigede til at anlægge Commune-Sekondær-Skoler, hvoraf 300 alt ere organiserede og i Virksomhed. Antallet af Bestyrere og Lærere i disse Skoler beløber sig til 1344, og af Elever, saavel Kostgængere som Disciple, til omtrent 22,490. Beløbet af de Summer, som Menighederne betale aarlig til disse Skolers Underholdning, udgjør omtrent 1096,385 Fr. aarlig. I de 377 Privat-Sekondær-Skoler regner man omtrent 27,706 Elever af begge Slags, og i de forhen omtalte Smaa-Skoler, hvis Antal i

det mindste udgjør 4,500, kan man regne over 25,000-Elever. Saa at Antallet af alle Eleverne i alle disse Skoler udgjør 75,196.

Efter Hs. keiserlige Majestæts Ordre er der blevet oprettet en *Commune-Sekondær-Skole* i *St. Jean de Mont* i *Vendee-Departementet*, som underholdes paa Statens Bekostning efter det Overslag af en aarlig Sum af 25,000 Fr. I denne Skole skulle 50 Børn fra *Marais* og de andre Menigheder nyde fri Undervisning og Underholdning. De ere allerede udnævnte; men kun to og tyve ere allerede antagne, da Skolens Lokal ei endnu tillader et saa stort Antal.

Lyceerne:

Af Lyceerne ere efterhaanden 45 blevene decreterte, nemlig tolv for Aaret 1802, tyve for 1803, tretten for 1804, hvoraf de 29 ere i fuld Virksomhed. Af disse have kun 26 Statens offentlige Elever, da Lyceerne *Bonaparte* og *Charlemagne* i Paris blot ere bestemte til at give Undervisning, og Keiseren ei endnu har udnævnt de oftere foreslagne Elever til Lyceet *Napoleon*.

National-Eleverne, eller som de nu kaldes, *Regjeringens Elever*, udgjøre omtrent et Antal af 3,900. Decretet af 3 Floreal Aar 13 har givet Lyceerne en ny Indretning. Antallet

af Regjeringens Elever er blevet forøget i hvert Lycee fra hundrede til hundrede og halvtredstusindstyve, hvoraf tyve nyde heel Pension, halvtredstusindstyve trefjerdedeel, og firstusindstyve halv Pension, hvilket er iværksat ved de sex og tyve Lyceer, som ere i Virksomhed. Iblandt de decreterte Lyceer var en stor Mængde ei endnu i Gang i Begyndelsen af Aaret 14. De Byer, hvori de skulle anlægges, som allerede havde haft betydelige Udgifter for deres Oprettelse, indkom med hyppige Besværinger herover, og forestillede, at de vare berøvede al offentlig Undervisning til ubodelig Skade for Ungdommen. Disse Grunde bragte Ministren for det Indre til at oprette provisoriske Pensions-Anstalter i de Lyceer, hvis Embedsmænd allerede vare udnævnte, og hvis Lønninger for det første bestrides af Menighederne selv. Denne Forholdsregel har man siden udvidet til de Lyceer, hvis Embedsmænd ei endnu ere udnævnte. Disse provisoriske Pensions-Anstalter ere bestemte til i det Følgende at anlægges i Lyceerne selv, naar de erholde deres endelige Organisation.

Af den udførlige Fortegnelse, som der meddeles af de sex og tyve Lyceer, der ere i fuld Virksomhed, sees, at der i dem alle findes det Antal af 2,640 af Regjerings-Eleverne, af andre betalende Pensionærer 1,426, og af dem, som blot ere

Skolegængere, 1,896, som udgjør tilsammen 5,962 Elever.

Hvad de tre ovennævnte Klasser af Regeringens Elever angaae, da er Elevernes Inddeling heri foretaget med det strengeste Hensyn paa Forældrenes, Familiens eller deres egen Formues Omstændigheder og efter indhentede Erklæringer fra Præfekterne, til hvis Departement de høre.

Man har efter samme Decret ophævet Undervisnings-Censorerne og de økonomiske Bestyreres Poster i de Lyceer, hvor samme hidtil har kunnet finde Sted.

I Overensstemmelse med Loven af 11 Floreal, Aar 10, ere alt to hundrede og to og fyrgetyve Elever af Prytaneet og Lyceerne udnævnte til den keiserlige militære Skole i Fontainebleau af Keiseren, paa General-Direktørens Forslag til Krigs-Ministeren, og hver sjette Maaned indgives en lignende Liste paa Candidaterne, som man har valgt i Lyceerne, og som ei kunne være under sexten eller over atten Aar. De skulle have lært at tale og skrive Modersmaalet med Korrekthed, forstaae de første Grunde af Arithmetik og Geometrie, og være istand til at udholde Krigerlivets Besværligheder.

Statsraad Fourcroy beretter at have besøgt Lyceerne i Rigets vestlige og sydlige Provindser, og fundet deres Tilstand i Almindelighed me-

get god, saavel i Henseende til den videnskabelige som disciplinære Deel af Opdragelsen. Jeg har overbevist mig om, siger han, at den militære Form, som denne Deel af Opdragelsen har modtaget, giver den en Bestemthed og Fasthed forenet med en Lethed i Udførelsen, som man forgjeves vilde vente at finde med de forrige Lærere og med den forrige Methode.

Til at forbedre Lyceerne gjør Statsraaden følgende Forslag:

1). At organisere de sexten Lyceer, som endnu mangle, hvoraf sex alt ere færdige, og fire andre kun mangle lidet, for at kunne bringes i Gang. Dette vilde tilintetgjøre de forskjellige Stæders billige Frygt og afhjælpe den trængende Mangel, hvorover der klages. Det vilde tillige forøge Tilliden til disse Stiftelser, som Ildesindede have søgt at udbrede saa ufordeelagtige Begreber om, og forskaffe dem flere Pensionærer. I denne nyere Indretning kunde man, for at formindste Udgifterne, gjerne undlade at udnævne Undervisnings-Censorer og oekonomiske Bestyrere, som unødvendige, naar man paalægger Forstanderen den hele indre Administration, og tillige kunde man ansætte en eller to Lærere mindre.

I Henseende til Udgifterne efter den nuværende Organisation, da vilde de blive følgende: De sex og tyve Lyceer, som nu ere i Virksomhed

og fuldkommen indrettede, efter det keiserlige Decret af 3 Floreal sidst, koste aarlig den
 Sum , , 1,675,950 Fr.

De sytten Lyceer, som endnu skulle

indrettes iberegnet Lyceet N a p o :

l e o n og de to Lyceer i Paris,

hvori der blot gives Undervisning,

koste aarlig ,

1,140,380 Fr.

Som vilde udgjøre for de fem og

fyrgetyve Lyceer den Total-Sum 2,816,330 Fr.

da derimod Central-Skolerne, hvis Form blev henlagt til Lyceerne, kostede over tre Millioner Fr. Da nu disse fem og fyrgetyve Lyceer skulle have sextusinde, firehundrede og halvtredssindstyve Elever, udnævnte af Keiseren, saa vil hver Eleve koste den keiserlige Kasse aarlig 436 Fr. og 9 Centim.

2). At gjøre det nødvendigt for flere Stænder i det borgerlige Selskab, at studere i Lyceerne, som det forhen var ved Universiteterne, f. Ex. for at blive Præst, Læge, Jurist eller Skolelærer, og maaskee tillige for at opnaae de høiere Pladser i Regjerings-Collegierne.

3). At oprette til den Ende en Art af Doctorat, ved at forlade de sidste Klasser af Lyceerne, istedet for den gamle Grad maitrise ès — arts, som endte Studiumet ved Universitet og Collegier,

og var nødvendigt, for at blive antaget i de theologiske, medicinske og juridiske Fakulteters Skoler o).

4). At fordre af Privat, Sekondær, Skolernes Bestyrere, at de sende deres Elever først da til Lyceerne, naar de have gjort Fremgang nok, for at følge den sjette Klasse i det latinske Sprog, og tillige igjen at indføre det, som forhen fandt Sted ved Universitetet, hvor Lærerne ved de dermed forenede Pensions-Anstalter vare forbundne til at føre deres Elever i Collegiernes Forelæsninger, saa at Skolegængerne (les externes) vare mere talrige end de egentlige Kostgængere, og Pensions-Anstalterne vare blot at ansee som blotte Repetitioner af det, som foredroges i Collegierne. En Indretning, som alle de, der beskæftige sig med den offentlige Undervisning, meget ønske.

5. At oprette et bestandigt og meget strengt Op-
syn med Lyceerne. To Aar, lægger Hr. Four-
croy til, ville være tilstrækkelige til ved disse for-
skjellige Midler at bringe Lyceerne til en saa blom-
strende Tilstand, at de fleste kunne bestaae ved des-
res Pensions-Anstalter.

o) Anmærk. Denne Grad, maitrise ès-arts, svarer vel til vores Examen philosophicum og philologicum, eller maaſkee endnu mere til den ældre Baccalaurei Grad.

Nu følger en Udsigt: a) over de fem og fyrrethve Lyceers Udgifter, naar de blive fuldkommen indrettede; b) over de Lyceer, hvis Bestyrere alene ere udnævnte; c) over de forskjellige Pladser, som ere blevene ledige i Lyceerne siden deres Oprettelse, og over Eleverne, inddeelte efter deres Forældres forskjellige borgerlige Stilling. Af disse meddeles kun her den første, som den meest interessant:

Liste paa alle Lyceernes Udgifter, naar de blive fuldkommen indrettede.

Lyceer af 1ste Klasse:

20 hele Pension. til 750 Fr. udgjør	15,000 Fr.	} 73125
80 halve — til 375 Fr. —	30,000	
50 trefjerded. til 562 Fr. —	28,115	

20 hele Pens. til 650 Fr. udg.	13,000 Fr.	} 63375
80 halve — — 325 Fr. —	26,000 Fr.	
50 trefjerded. — 487 Fr. —	24,375	

Som udgjør for hver Eleve 422 Fr.

20 hele Pens. til 600 Fr. udg.	12,000 Fr.	} 58500
80 halve — — 300 Fr. —	24,000 Fr.	
50 trefjerded. — 450 Fr. —	22,500 Fr.	

Udgjør for hver Eleve 390 Fr.

26 nu organiserede Lyceer, koste	•	1,675,950 Fr.
3 Lyceer i Paris, hvori blot gives		
Undervisning	•	180,000
7 Lyceer, hvortil Bestyrerne ere ud-		
nævnte	•	46,100
		1,902,050 Fr.

Til de 29 nu organiserede Lyceer,		
som koste	•	1,855,950 Fr.
Med at lægge de 16 Lyceer til, som		
endnu skulle anlægges	•	944,620
og for Lyceet Napoleon i Paris	•	80,000
Udgjør	•	2,880,570 Fr.

Og med Udgiøterne til Inspektører		
og de forskjellige Contoirer	•	199,430 Fr.
Udgjør	•	3,080,000 Fr.

Som beregnet paa 6450 Elever, er 465 Fr. for hver Eleve.

Det franske militær Prytanée.

Det nærværende Antal af Elever udgør her 450, hvoraf 328 underholdes paa Statens Bekostning, og 121 betale for sig selv. Dette Etablissement, som er blevet forandret paa ny under Navn af Prytanée militaire français de St. Cyr, er nu indrettet til at modtage 600 Elever, nemlig

to hundrede under tolv Aar, to hundrede under femten og to hundrede under atten Aar. Den nye militære Commandant, som blev udnævnt ved det keiserl. Decret, er bleven indsat, og har øjeblikkelig bestjæftiget sig med at inddele Eleverne i Batailloner og Compagnier, og man arbejder nu paa et nyt Reglement for denne Stiftelse.

Special-Skolerne.

College de France.

Dette Collegium blev stiftet af Frants den Første i Aaret 1530, og synes ei bestemt til at undergaae store Forandringer, hverken i dets simple Bestyrelse, eller i dets Undervisning, som Tiden selv har helliget. Det nyder sin fordums Agtelse, som dets Læreres Bestræbelser ei ophøre at vedligeholde og fortjene.

Den Lærestol i det nye græske Sprog, som ved den lærde Billoison's Død var bleven ledig, er bleven deelt imellem to Lærere i det persiske og tyrkiske Sprog, hvoraf det sidste Sprog er kommet i Stedet for det nye græske efter et keiserlig Decret. Følgende ere de Videnskaber, hvorover der holdes Forelæsninger i College de France:

- I. De mathematiske Videnskaber, som have tre Lærestole, i Astronomien, i den rene Mathematik, og den anvendte Mathematik.

2. Naturvidenskaberne, som have fem Lærestole, nemlig i Experimental-Physiken, i Medicinen, Anatomien, Chemien og Naturhistorien.
3. Folkeretten og Historien udgjøre to Lærestole.
4. De gamle og de levende Sprog, som udgjøre ni Lærestole.

Der ere nitten Professorer, og over femtenhundrede Tilhørere i de forskjellige Forelæsninger, af forskjellig Alder og Køn, hvoriblandt mange Fremmede. Man kan derfor ansee College de France som en fuldkommen Normal-Skole, der især har til Hensigt selv at danne tilkommende academiske og Skolelærere. Denne Indretning koster aarlig 123 til 130,000 Fr., hvoraf de nitten Professorers Lønninger udgjør 114,000 Fr.

Rets-Skolerne:

Efter Loven af 22 Ventose, Aar 12, skulle der oprettes tolv Rets-Skoler; af disse er der efterhaanden oprettet ni i de forskjellige Stæder, og to ere ganske færdige til at oprettes, og der er nu kun een tilbage, som man haaber at kunne ganske tilveiebringe inden kort Tid; saa at alle Rets-Skolerne inden tre Maaneder skulle kunne være forsynede med deres Lærere og Underlærere (suppleans), med deres Sekretær, deres Director, og deres Disciplinar- og Undervisnings-Raad.

At vælge og bestemme et Lokal eller Bygninger for disse Skoler, var det, som maatte frembringe de fleste Vanskeligheder og Hindringer for de forskellige Autoriteter, man desaaarsag maatte raadspørge, og de Formaliteter, man derved maatte iagttage. Men man har anvendt alt mueligt, for at fremme denne Gjenstand, og Loven, som befaler, at alle Rets-Skolerne skulle være indrettede og i Gang i Aarene 13 og 14, bliver fuldkommen efterlevet.

Skolen i Paris, som var den, der først blev aabnet, har i de sidste sex Maaneder ganske beskæftiget sig med sine Øvelser. Den har haft et stort Tillob af Elever. I Turin, hvor Undervisningen i denne Videnskab næsten ei har været afbrudt, har Skolen den bedste Fremgang, og man søger at forene Loven om disse Skoler med Loven, som indbefatter denne Skole tilligemed Byens Universitet.

Skolen i Toulouse har ogsaa begyndt sine Forelæsninger til megen Tilfredshed. Det samme er Tilfældet med dem i Grenoble og Aix.

Den indre Disciplin, Lærebøgerne; den Deel af Loven, som angaaer Fripladserne for Regjerings Elever, ere Gjenstande, som endnu ikke have kunnet sættes i Virksomhed, men som man kan lobe sig af de Herrer General-Inspektørers Iver og

Talenter, saasnart først disse Skoler ere blevne ret organiserede.

Foruden de forskjellige Special-Skoler for de offentlige Arbeider, staae endnu følgende under den offentlige Undervisnings-General-Direktør, fire og tredive i Tallet, nemlig:

To Skoler i de physiske og mathematiske Videnskaber, en i Turin og en i Genua, ligesom og to Skoler for Sprogene og de skjønnere Videnskaber i samme Byer. En Handels-Skole i Genua.

Otte Skoler for de skjønnere Konster, nemlig een for Malerie, Billedhuggerie og Bygningskonst i Paris; en for de skjønnere Konster i Rom; en for Mosaik og Steenskjæren i ædle Stene i Paris. Fire for Tegning i Paris, Lyon, Turin og Dijon. En for Musik i Turin. To Skoler ved det keiserlige Bibliothek i Paris, en for de levende østerlandske Sprog og en for Antiquiteterne. To Skoler for Naturvidenskaberne, en i den botaniske Have i Paris og en i Turin. Sex Skoler i Medicinen i Paris, Strasborg, Lyon, Montpellier, Maynz, som endnu ei er i Virksomhed, i Turin og Genua. Fire Skoler for Pharmacien eller Apothekerkonsten, i Paris, Strasborg, Genua, Turin. Tre Veterinær-Skoler, i Alfort ved Paris, Lyon og i Turin. Tre Skoler for Konster og Haandværker, hvoraf den ene i Compiègne er i Gang

siden Aar 11; den anden i Beaupreau er endnu ei i Stand, og den tredie i St. Maximin er blot decreteret. En praktisk Bjergværks-Skole i Pезen.

De Special-Skoler, som findes i Turin og i Genna, udgjøre samlede Universiteterne i disse Byer.

Foruden disse Skoler er der endnu nogle Indretninger, som, uden at have samme Navn, have en lignende Bestemmelse, som: Længde-Contoired, Observatorierne i Marseille, Toulouse, Turin og Genua, hvoraf de to sidste endnu blot ere decreterte. I Paris ere tre kliniske Instituter, hvoraf et for de ydre og et andet for de indre Sygdomme. Ligeledes holdes fire Forelæsninger over Medicin og Chirurgie i Hospitallerne, hvoraf to ere i Paris; et i Versailles og et i Anvers, hvilket sidste Cours blot er blevet decreteret.

Dette er et kort Udtog af den vidtløftige Indretning, som Statsraad Fourcroy, som Generaldirektør for den offentlige Undervisning, har indgivet til Keiseren, og hvori tillige gives en udførlig Beretning over forskjellige Instituter, som ei egentlig henhøre til det lærde Væsen, og som det derfor ei har forekommet mig nødvendigt, at meddele Læserne af Universitets- og Skole-Annalerne nogen Efterretning om.

Gierlev.

II. Blandede Efterretninger.

I. Frankrig.

P a r i s.

I det lovgivende Corps's Seance den 6 Mai d. A. forelagde Statsraad Fourcroy følgende Lovudkast: „Under Navn af keiserligt Universitet skal oprettes et Corps, som udelukkende skal sysselsætte sig med Undervisnings- og Opdragelses-Væsenet i hele Riget. Medlemmerne af det undervisende Corps maae paatage sig borgerlige, særdeles og temporære Forpligtelser. Organisationen af det undervisende Corps skal som Lov blive forelagt det lovgivende Corps i Sessionen af Aaret 1810.“ Hr. Fourcroy erklærede derhos, at dette Corps skal indrettes paa samme Maade som det fordums Universitet i Paris.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. 1806. Intell. Bl. No. 77).

2. Italien.

G e n u a.

Efter et keiserligt Decret skal det herbærende Universitet igjen oprettets, og inddeles i 6 Special-Skoler, for Jurisprudentsen, Medicin, Physik og Mathematik, Sprog og Litteratur, Handelsviden-
Universit. og Skole-Annaler. 1806. 2 B. M

flaber og Apothekerkonst. Adskillige Kloostere blive omdannede til Secundærskoler, hvori de Munke, som er duelige dertil, kunne blive ansatte som Lærere. Det Liguriske Nationalinstitut faaer Navn af et Academie i Genua.

(Af Hall. Allg. Litt. Zeit. 1806. Intell. Bl. No. 131).

3. T y d s k l a n d.

W i e n.

Efter en Hofresolution af 24 Decbr. 1803 have Gymnasie- Directørerne, for nærværende Tid luttet Geistlige, følgende Forrettigheder: 1) de ere Doctores Philosophiæ; 2) have Sæde og Stemme i Universitetets eller Lyceets Consistorium, og 3) det endog strax efter de høiere Faculteters Directører.

De Exhortationer, som holdes af Professor Frint i Wien, maae alle philosophiske Disciple være Tilhørere af om Søndagen fra Kl. 9 — 10; ligesaa ere ved alle Læreanstalter lignende geistlige Exhortationer og Catecheter ansatte.

En Hofresolution af 21 Mai 1804 forbøder de Studerende alle Slags Spil i Kaffe- og Gæstgiverhuse. Overtræderne blive af Politiet angivne

for Studiedirectøren, som skal tage Hensyn hertil ved at meddele dem Vidnesbyrd om deres Gæder.

Nu har næsten enhver Orden i enhver Provinds et eget theologisk Studium for sine Disciple. Saaledes for Exempel Cistercienserordenen under Prælaten Martin Keuter, Benedictinerordenen i Molk (hvorhen ogsaa Gymnasiet er forflyttet fra St. Pölten), Benedictinerstiftet Admont i Steyermark, Præmonstratenserstiftet Strahoff i Prag o. s. v.

Kor at forskaffe de mähriske og böhmiske Diocæser, som ingen høiere Lære-Anstalter have, det fornødne Antal Geistlige, har Hans K. K. Majestæt Befalet, at oprette philosophiske Studier i Budweis, Königsgrätz, Leutmeritz og Nikolsburg under Piaristernes Opsyn.

(Af Annal. der Destr. Litter. Jan. 1805).

M ü n c h e n.

I Bayern ere ved en Forordning af 27 Mart. 1806 alle private Opdragelses- og Læreanstalter lagte under Overstole-Commissariatets Opsyn. Ikke blot de ved disse ansatte, men ogsaa Huuslærere maae underkaste sig en Prøvelse.

(Af Neue Leipz. Litt. Zeit. 1806. Intell. Bl. No. 22).

H a l l e.

Antallet af de Studerende her beløber sig, efter forrige Aars nøiagtigen affattede Optegning, til 937, nemlig 359 Theologer, 414 Jurister, 102 Medicinere, 62 Kameralister og Philologer. Da de medicinske Studerendes Antal altsaa i kort Tid er steget fra 40 til 100, saa kan man vente, at samme betydeligen vil forøges ved den Indretning til et Syge-Institut, som med det første skal iværksættes, og hvortil Hs. Kgl. Majestæt allerede har anvist Fondet.

(Af Nat. Zeit. der Deutschen. 20 Febr. 1806).

Paa Schimmelpfennings & Comp. Forlag er udkommen: Geschichte der Universität zu Halle, bis zum Jahr 1805, von J. C. Hofbauer, ordent. Prof. d. Philosophie.

 Göttingen.

Under 11 Jun. 1806 indleverede det herværende Universitets Prorector, Dr. Plank, i dets Navn følgende allerunderdanigste Forestilling til Kongen af Preussen: „Allerdurchlauchtigste cc. cc. Det er Universitetet i Göttingen, som ved mig nærmer sig Deres Kongelige Majestæts Throne med

ligesaa høi en Grad af Tillid som Ærbødighed. Det har i denne almindelige Rystelsesperiode, i hvilken saa meget Gammelt er undergaaet, deri øjnet det sikreste Tegn til sin Redning og Bedligholdelse, at Forsynet har lagt dets Skjæbne i Deres Kgl. Majestæts Hænder. Ved hvilken anden kunde den saa fuldkommen være bleven det sikret? Hvilken anden Magt kunde det ogsaa med saa glade Forhaabninger have tiltroet denne Hensigt, end den, der allerede siden et Aarhundrede er bleven den beskyttende Hovedmagt for den videnskabelige Kulture og Oplysnings Fremskridt i Europa? Disse Forhaabninger grunde sig altsaa paa den oprindelige Bestemmelse, som den preussiske Throne stedse har erkjendt for sin. Men ved det, som Deres Kgl. Majestæt allerede allernaadigst har virket for Videnskaberne, blive de saa meget mere opmuntrede, at de endog gjøre os dristige nok til, selv i dette Øjeblik, da den meest umiddelbare Indvirkning paa Europas Skjæbne og paa den store Verdensgang sysselfætter Deres Kgl. Majestæts højeste Opmærksomhed, underdanigst af Deres Majestæts allerhøjeste Raade at udbede vort Universitet en Stadfæstelse af dets Privilegier og en beroligende Forsikring om Vedvarelsen af vores hidtidige Existenz."

Herpaa fulgte under 24 Juni følgende Kongl.

Kabinettsordre: „Hs. Majestæt, Kongen af Preuss-
 sen ic., har af det Göttingiske Universitets Prorec-
 tor, Dr. Plank, Andragende med Tilfredshed er-
 faret, at denne med Rette berømte Indretning, i
 fuldkommen Tillid til den Beskyttelse, som Aller-
 høistsamme Skænker Videnskaberne i Sine Stater,
 aldeles har overleveret sin Vedligeholdelse og Ved-
 varenhed i Hs. Majestæts Hænder. Allerhøistsam-
 me veed, hvad dette Universitet er for Landet og
 overhovedet for den lærde Verden, og holder det
 for en af Sine første, med Overtagelsen af de han-
 noverske Lande forbundne Pligter, at sørge for en
 Indretning, der fra sin Oprindelse af paa en saa
 udmærket Maade har virket til at udbrede videnska-
 belig Kultur og befordre grundige og nyttige Stu-
 dier i og uden for Landet. Meget gjerne bevilger
 Han derfor dets Bøn om Stadfæstelsen af dets
 Privilegier og en beroligende Forsikring om dets
 Vedvarelse, og har, fortrinlig i denne Hensigt, al-
 lerede approberet den stedsevarende, fra Domai-
 nerne affondrede, Forvaltning af Klostergodserne,
 og Bestemmelsen af deres Indkomster til milde
 Stiftelser, blandt hvilke Universitetet indtager den
 største Plads. Men for at overbevise Universitetet
 endnu mere om, hoormegret det ligger Hs. Maje-
 stæt paa Hjerte, ikke blot at opholde samme i dets
 hidtidige Virksomhed, men endog at forhøie dets
 Glor paa alle Maader, forbeholder Høistsamme

sig, efterat have tilendebragt de hannoverske Landes Organisation, selv at overtage Universitetets Rectorat. Indtil den Tid maae han overlade de løbende Forretninger til et Curatorium, som provisorisk skal indrettes i Hannover, og fra dette Curatorium kun lade sig indberette til Resolution-Universitetets betydeligere Anliggender, saasom Udnævnelsen af Professorer, Gagefordeelingen eller Tillæg, Udstædelse af nye vigtigere Forordninger, Indretning af nye Instituter og Forslage til nye store Bygninger. Hertil, og overhovedet til Udførelsen af de Universitetet meddeelte Forskringer, er under Dags Dato udgaet Befaling til General og Statsminister, Grev Schulenburg; og ligesom Universitetet heraf vil erkjende Hs. Majestæts naadige Eindelag, saa venter Allerhøiøstamme ogsaa af det, at det vil bestræbe sig for, ved den meest samvittighedsfulde Opfyldelse af sine Pligter at svare til samme, —

Friderich Wilhelm.

(Af Hann. Allg. Litt. Zeit. Jul. 1806. Intell. Bl. No. 112).

Universitetets provisorisk anordnede Curatorium er blevet overdraget til den geheime Oberfinantsraad og Kammerpræsident von Jagersleben i Hannover. Ogsaa er Klosterfondet, afsondret fra alle øvrige Statskasser, ganske overladt Universitetet, ligesom det var i den franske Occupations-Periode.

4. S v e r r i g.

Lund.

Fra Lands-Cancelliet i Malmøe er udstædt følgende
Bekjendtgjørelse:

Idi naadigste Circulære af 9 April f. A. har Hs. Kgl. Majestæt i Raade behaget at befale saadanne Anstalter søiede, hvorved mærkværdige Fortidens Levninger og Mindesmærker skulle paa de Steder, hvor de findes, fredes og bevares; og som der af slige Levninger og Mindesmærker just i dette Lehn findes adskillige, og jeg tillige har erfaret, at, uanset hvad imod deres Forstyrrelse og Skade tilforn er bleven befaleet, og ældre Forordninger, saasom Kgl. Placat af 28 Novbr. 1666 og Kgl. Brev af 18 Decbr. p) f. A. desuden i saadan Henseende

p) Denne Anordning har jeg tvende Gange ladet indføre i Lunds Ugeblad, nemlig i No. 8 og 9 for Aaret 1800 og Tillæg til No. 51 for Aaret 1801. Den derved tilføiede og yttrede Frygt for en fortsat Forstyrrelse af Rigets Monumenter og Antiquiteter har jeg vovet i Underdanighed at fremføre for Hs. Majestæt, vor allernaadigste Konge, og derhos anmeldt den for Hs. Excellence Hr. General-Gouvernøren. Paa de ældre Anordningers Forglemmelse har jeg ikke fundet noget mere paafaldende Bevis, end i Forstyrrelsen af navnkundige Kimife-Monument i Målby Gogn ved Cimbritshamn. Beflageligt er, at flere endog af den mere oplyste Classe bidrage til at ødelægge vore Min-

i indeholde, samme dog paa endeel Steder, enten
 af Ukyndighed eller Egennytte, mindre agtes og

besmærker. Derimod har Provsten, Mag. N. Bruze-
 lius i Lønerup, hædret sig med et nidkiert Forsvar for
 de i hans Egn værende Steenmonumenter. Maatte
 nu hver Skaanes Indbygger med Lydighed kjonne
 paa denne nye Prøve af en stor Konges Velgjernin-
 ger mod Videnskaberne, hvorved forrige Love igjen
 faae deres Virksomhed, Forsædres Bedrifter reddes
 fra Glemsel, og ældgamle Mindesmærker fredes fra
 Undergang! — Samme ublide Skæbne, som de Sven-
 ske, have ogsaa de i Danmark sig befindende Monu-
 menter været underkastede. Nyligen have danske Lær-
 de begyndt at vække Almeenopmærksomheden paa den-
 ne Nordens fordums Ære at fortjene, og denne vor
 Tids at bevare Mindesmærker; men de have endnu
 ikke kunnet faae nogen Anordning til Gunst for denne
 Deel af Oldsagerne. Vi er for længe siden i denne
 Henseende komne dem i Forkiøbet, og nu kunne vore
 Forsigtighedsregler tiene dem til Monster. Vi skulle
 endog kappes med dem i at forege de academiske An-
 tiquitetsamlinger. Allerede har dette Blad nævnt *)
 Gaver til vort historiske Museum, og de som med mig
 have den Overbevisning, at slige Samlinger aldrig
 bør findes hos Enkelte, eftersom de bestandigen der
 ere i Fare for at forstyrres og adsplittes, kunne
 ved Adresse til Undertegnede tilbyde dem til Acade-
 miets historiske Museum, uden Hensyn til, om
 de selv finde dem mindre Opmærksomhed værd, og
 det enten til Salg eller Gave, i hvilket sidste Fald
 derfor i disse Blade skal gøres Regnskab.

Lund, den 20 Aug. 1806.

N. H. Sjøborg.

*) Jfr. disse Annal. 2det Hæfte, S. 353 ff.

paaskiønnes; altsaa, og da til Mærverdigheder af dette Slags egentlig henføres de store runde Høie eller Bakker, som bære Navn af nogen der begravet Konge eller anden stor Mand, Grave i Almindelighed, Steendysser, Steenkister, Runestene, andre opretstaaende eller i Jorden liggende Stene med indhugne Bogstaver, Ruder af Slotte, Borg og Skanser med mere deslige, som vidner om Forfædres Bedrifter og Gjerninger, samt tjener til almeen Nytte og Hæder, har jeg herved villet erindre Almuen og i Særdeleshed den mindre Kundige af den jordbrugende Klasse, at holde alt saadant, hvor det findes, i tilbørlig Hævd og Agt, samt intet deraf at forstyrre eller til særskilt Brug anvende, imod derfor at staae til Ansvar; ogsaa forventer jeg af det værdige Præstestab, at det, i Overeensstemmelse med det høil. Kgl. Cancellie-Collegii Skrivelse af 13 Mai 1760, ikke undlader, at udmærke og antegne, hvad deraf i enhver Menighed kan findes, som fortjener uforstyrret at bevares for Nutiden og Efterverdenen, samt, dersom noget saadant egenmægtigen ødelægges eller borttages, derom at underrette Stedets Kron-Betjente, paa det den Skyldige snarest mueligt kan sættes under Lovens Tiltale.

Malms Lands-Cancellie, den 8 Aug. 1806.

J Hr. Grevens og Landshövdingens Graværelse.

Paa Landshövdinge-Embedets Vegne

P. L. Cronstie.

B. Centerwall.

Forbemeldte Hs. Svenske Majestæts Circulære til Landshövdingerna var således lydende:

Gustaf Adolph med Guds Nåde, Sveriges, Göthes och Wendes Konung &c. &c. &c., Arfwinge til Danmark och Norrige, Hertig till Schleswig, Hollstein &c. &c.

Vår Ynnest och Nådiga benågenhet med Gud Allsmåttig Troman N. N. Lands Högding! Vi wile Eder härmed i Nåder hafwa anbefalt, at widtaga sådane anstalter, hwarigenom märk- wärdige forntidens lemningar och minnesmärken warda, på de ställen der de finnas, innom det Eder i nåder anförtrodde Län, fredade och bewarade. Och Vi befalle Eder Gud Allsmåttig Nådigen.

Stockholms Slott den 9 April 1805.

Gustaf Adolph.

M. Rosenblad.

(Af Tillæg til Lunds Beckblad No. 18 1806).

Erkebiskop Lindblom har, föranlediget ved de Indretninger af dette Slags, han på sin Reise i Danmark havde seet, udvirket, at Kongen af Sverrig har givet et Fond til en Anstalt for gymnastiske Øvelser ved Skolen i Linköping.

5. Holsteen.

K i e l.

De Studerendes Antal ved Universitetet her var i Sommeren 1805 i alt 109, hvoraf 52 studerede Jura, 36 Theologie, 14 Medicin, 5 Deconomie og Cameralvidenskaber, 1 Philologie, 1 Mathematik. Blandt de Studerende vare 8 Udlændinge.

(Af Schlesvig Holst. Landes-Zeitung 6 Stück 1806).

Trykfeil til 2det Hæfte.

Ag. 213 Lin. 13 nu vel, læs: en vel.

— 214 Tabellen sidste Rubrik 1795 Winck, læs: Wieck (nom. prop).

— 218 Lin. 2 med Frygt, læs: end Frygt.

— 224 — 15 Naturvidenskaben henholder, læs: Naturvidenskaben ikke henholder.

— 285 — 10 n. f. Denne, læs: Dennes.
